

Beleidsvoorstel

Datum van schrijven: 02/02/2024

Beleidsvoorstel richt zich tot verkiezingen van 9 juni 2024

- Europese verkiezingen
- federale verkiezingen
- regionale verkiezingen

13 oktober 2024: lokale verkiezingen

- provincieraadsverkiezingen
- gemeenteraadsverkiezingen

- Alle niveau's (van Schumanplein over wetstraat tot dorpsstraat)

DATA EN AI ALS EXTRA BRAINS VOOR BOEREN

Uitbreiding en verdieping van de EU – een chirurgische operatie

BELEIDSVOORSTEL, DE OPLOSSING

1. Ontwikkel specifieke richtlijnen en **normen** voor de landbouwsector om meer duidelijkheid en details te bieden over de behandeling, verwerking en het delen van landbouwgerelateerde gegevens en de bescherming van de belangen van boeren.
2. **Voorzie informatiecampagnes** om boeren bewust te maken van hun rechten bij data-uitwisseling en hoe ze die kunnen uitoefenen. Dit draagt bij aan een effectievere bescherming.
3. Werk technologische normen (of standaarden) uit met betrekking tot **gegevensbeveiliging** in landbouwtechnologieën kan helpen bij het waarborgen van een veilige en uniforme aanpak (slimme werktuigen, remote sensing, drone).
4. **Stel een afwegingskader** op voor land- en tuinbouwers dat het evenwicht bewaakt tussen transparantie (data-delen) en return (inzicht, optimalisatie) voor het eigen bedrijf.
5. **Zorg ervoor dat boerendata in boerenhanden geen loze belofte blijft.**

ALGEMEEN KADER EN TOELICHTING

Nieuwe technologieën zoals AI, IoT, 5G of blockchain doen hun intrede in de landbouwsector. Wie erin slaagt om de juiste meerwaarde te halen uit al die data heeft een stevig verdienmodel in handen.

Het delen van data in de landbouwsector kan een land- of tuinbouwer helpen bij het verbeteren van productieprocessen, bij precisielandbouw en bij het nemen van datagestuurde beslissingen. Positieve gevolgen zijn bijvoorbeeld betere opbrengsten, beter kennis van de markt, administratieve ontzorging of risico-vermindering.

Een landbouwbedrijf registreert reeds heel wat data (vaak op vraag van de overheid) en die hoeveelheid data neemt alleen maar toe door de toepassing van GPS, sensoren, drones, slimme werktuigen, enz. Gecombineerd met externe informatie (over voeder en meststoffen, over diergezondheid, over melkqualiteit, over meetresultaten lucht en water, luchtopnames, enz.) worden die data nog meer waardevol, niet enkel voor het individuele bedrijf, ook voor de sector als geheel en de hele keten die eraan verbonden zit. Ook commerciële dataverwerkers zien daarin een kans voor een verdienmodel, bijvoorbeeld in de vorm van een adviserend Farm Management Systeem op basis van AI.

Dit zet de land- en tuinbouwer voor een aantal uitdagingen: de zorgen om de privacy, de grotere afhankelijkheid van de technologie, de bescherming van bedrijfsgegevens en de datakwaliteit. Een gedragscode of checklist zou de landbouwer kunnen ondersteunen bij zijn beslissing om data te delen en biedt zekerheid over eigenaarschap, zeggenschap en het terugverdienenmodel bij het aanleveren van bedrijfseigen data. Boerendata in boerenhanden mag geen loze belofte zijn.

CONTEXT EN ANALYSE

Digitalisering is broodnodig voor elke onderneming die wil overleven. Het mag geen doel op zich zijn, wel een middel om de bedrijfsambities te bereiken.

Er zijn al heel wat regelgevingen om de uitwisseling van data te beschermen. Maar doen ze dat voldoende voor de land- en tuinbouw? Wat kan beter?

De Europese unie werkt aan een datastrategie ('Data Act') die als doel heeft om de data-economie in Europa te stimuleren. De datagovernance-verordening handelt over processen en structuren om het delen van data door bedrijven, particulieren en overheden te vergemakkelijken. De data-verordening verduidelijkt wie waarde uit data mag creëren en onder welke voorwaarden. Het gaat niet alleen om de persoonsgebonden gegevens, maar ook over geconnecteerde toestellen. Met de oprichting van dataruimten voor allerlei thema's (o.a. landbouw) wil men het bundelen en delen van gegevens makkelijk en concreet maken.

De Data Act is een aanvulling bij de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), ook bekend als de General Data Protection Regulation (GDPR). De AVG legt regels op met betrekking tot de verwerking en bescherming van persoonsgegevens, inclusief de landbouwgegevens die als persoonlijk worden beschouwd.

De richtlijn 'Open Data en hergebruik van overheidsdata' bepaalt een lijst van authentieke datasets die door de overheid gratis en via API's ter beschikking worden gesteld van iedereen. De kosten voor het hergebruik van gegevens die in bezit zijn van overheidsbedrijven mogen niet hoger zijn dan de marginale kosten voor de verspreiding ervan. De richtlijn is ook van toepassing op onderzoeksgegevens die voortvloeien uit overheidsfinanciering.

Verder is er ook de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) uit het Europese klimaattransitiebeleid. Deze Europese richtlijn verplicht het bedrijfsleven te rapporteren over zijn inspanningen in het kader van de veelbesproken ESG-pijlers (Ecological, Social en Governance). Concreet: bedrijven moeten in kaart brengen wat ze doen om de milieu- en klimaatimpact van hun activiteiten te verlagen of om de sociale en bestuurlijke realiteit te verbeteren. Dit omvat informatie over de impact van de activiteiten op milieubescherming, maatschappelijke verantwoordelijkheid, arbeidsomstandigheden, economische prestaties. Er bestaan standaarden zoals het Global Reporting Initiative (GRI) om gestructureerde duurzaamheidsrapporten te produceren.

In Vlaanderen zijn de eerste stappen gezet in de richting van de Vlaamse water data space waarbij verschillende partners uit de watersector de handen in elkaar slaan. Aquafin, Aquaflanders, Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken, Departement Omgeving, VLAIO en VMM spraken binnen het CIW-platform Data & Digitalisering af om samen werk te maken van een 'Vlaamse water data space' waarbinnen waterdata vlot en veilig uitgewisseld kunnen worden. Andere beleidsdomeinen zullen volgen.

UITDAGINGEN VOOR LAND- EN TUINBOUW

Een **privacyzorg** in de landbouw gaat over het delen van persoonlijke of bedrijfsspecifieke data met andere partijen en de vertrouwelijkheid van bedrijfsinformatie. Boeren kunnen bezorgd zijn over het onbedoeld blootstellen van strategische gegevens, zoals productiemethode, oogstplannen of financiële informatie.

Afhankelijkheid van technologie: wanneer boeren sterk vertrouwen op geavanceerde landbouw-apparatuur, zoals precisielandbouwmachines en drones, voor essentiële taken zoals zaaien, bemesten en oogsten. Dit maakt hen kwetsbaar voor storingen in die infrastructuur en afhankelijk van aanbieders.

Datakwaliteitsproblemen kunnen zich voordoen als de verzamelde agrarische gegevens onnauwkeurig of verouderd zijn. Bijvoorbeeld sensoren zijn niet goed gekalibreerd (temperatuur en vocht metingen). Dat leidt tot minder goede besluitvorming bij het plannen van activiteiten, zoals irrigatie of gewasbescherming.

Wat er verder gebeurt met gedeelde data moet **transparant** zijn voor de land- en tuinbouwer. Het moet duidelijk zijn wie eigenaar is van de data en hoe de data hergebruikt wordt door derde partijen (analyse, onderzoek, verkoop).

Er is zeker een **financieel aspect** verbonden aan datadelen in de landbouw. Goede data is waardevol en gegeerd. Het terugverdienenmodel bij het aanleveren van bedrijfseigen data moet gekend zijn zodat de land- en tuinbouwer voor zichzelf de afweging kan maken tussen de winst bij het delen van informatie en kosten die dit met zich meebrengt.

AANVULLING

achtergrondinfo – standpunten – relevantie studies of cijfers die je wil meegeven

- verslag Hoofdbestuur 03/07/2017, over big data en het gebruik van artificiële intelligentie in de landbouw
- <https://copa-cogeca.eu/publications>: EU Code of conduct on agricultural data sharing by contractual agreement
- www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/kennisonline-onderzoeksprojecten-lnv/soorten-onderzoek/kennisonline/precisielandbouw-4.0.htm
- <https://digital-strategy.ec.europa.eu/nl/policies/digitalisation-agriculture>
- www.econopolis.be/nl/blog/posts/2023/april/de-rol-van-technologie-in-de-landbouw-van-morgen
- www.tno.nl/nl/digitaal/digitale-innovatie/data-sharing/duurzame-landbouw-digitalisering/
- www.flandersinvestmentandtrade.com/export/nieuws/belang-van-agritech-itali%C3%AB